

כיצד מעברין פרק חמישי עירובין

נה.

עין משפט גר מצוה

ל א מ"י פ"ג מהלכות פרה
הלכה ב סמוך עשין לרב:
לא ב מ"י פ"ג מהלכות פרה
הלכה א:
לב ג מ"י פ"ח מהלכות פרה
הלכה יא סמוך לארץ סו
טו"ש"ע א"ח פ"י שט פטף
ז:
לב ד ד מ"י שם הלכה יג
טו"ש"ע שם סוף ד'
ו [מ"י שם הלכה יד]:

לענין רש"י

והד"א [ידידילאי] קונקט.
יב"ק. אגמון.

מוסף תוספות

א. יכול יטמא הכלים
ומשוחות, ת"ל שק, מה שק
מיוחד טור ואר"י אין לו
אלא טור ואר"י. ט"ז ר"ד.
ב. [ש"ה] עושים הורב כפי
יכולתם אחר דבר שאינו
במינו מקבל טומאה. ט"ז
ר"פ. וכאותה שאמר שכל
משיכה בכלי אבנים ובכלי
גללים. ק"ט. ג. מ"מ
ש"ך יותר קידור בהו, לפי
שיש טורה גדול בהבלעה,
לפי שהיא גבוה וצריך
להביא מזה המים ארוכים
להעמיד את המים הרח מה
ואחר צד האחד להמתח
החבל מהו לזה. מ"ס הל"ח.
ד. וא"כ מה שמיטע בתוך
הג' [אין] עלולת לו כמה
שהלך חוץ לתחום, ולמה לו
טעמא דאמר בגמרא שמה
יאמרו דהוה תחומה עולה
לכאן. ט"ז ר"פ. ו. נגד
העיר. מ"ס הל"ח. א. א. א.
הוא מעוקם ומשופע יותר
מכרי ש"ך חוץ המשקולת
יורד, ע"ך חוץ המוקד
ועולה ומוקד יורד. ע"כ.
ז. ומשמע שחוקקם גורם לו
שיאנו יכול להביעו. ט. א.
ח. שט"ח חוץ המשקולת
לחבליהו. ט. א.
ט. כעין חוץ המשקולת.
י. אומדן השיפוע ברידה
ועליה. ט. א. א. א. א. א. א.
יא. מישור לראש החר יורד
אחר מישור. ט. א. א. א. א.
יב. ומדרשו מרידה יפה,
ופרשי' דאין מדרונו ממשע
מדת התחום, אלא נכנס
להוכיח ומודד קרקעו ונכנס
לשפתו ומשיסו מדתו
והולך. ט. א. א. א. א. א.
יג. להבליעו חתח החבל כיון
שהוא משופע הרה. ר"פ.
יד. כיון דיכול להבליע
החבל משפתו אל שפתו.
ט"ז ר"פ.

רבינו הגאון

מנא לן, אמר רב יהודה
דאמר קרא ארך החצר
מאה באמה ורוב חמשים
בחמשים, אמרה תורה בחבל
של חמשים אי קרא מביע
ואקשינן האי קרא מביע
לי לטול חמשים במאה
של אורך וסבבם בחמשים
האחרות כדי שיבא שבעים
אמה ושמונים על שבעים
אמה ושמונים, ור"א א"כ
נימא קרא חמשים בחמשים
ומאי בחמשים שמינין מינה
תרתי. לא פחות ולא יותר.
תנא פחות מפני שכמתח
נמתח הרבה ומטיף המידה,
ואו הוא יתר מחמשים אמה
אינו נמתח הרבה וממבע
במדת התחום. וישלמי,
מדת התחום [אביעוין]
חבליים לא פחות שהוא

ובי"ד חב"ד מדה. פ"ה צמסן של יחזקאל ו' ר"ח כחז דהסוף
צמסן זכריה אצל וציד האיך קנה המדה הוא ציחוקאל:
ההוא בדתרעי. וההוא דכמיז מדד את רוח הקדים חמש מאות
קנים צקנה המדה קציב וכן כמיז ד' רוחות מפרש ר"י

דצמכל מדה היו מודדין ה' מאות
קנים: **בבבב** ההוגג. א"ע
לשם חזל אינו מקבל טומאה דבעי
טווי ואריג כדלמר צ"ב צמה אשה
(שג"ת דף סד). משום מעלה דפרה
בעי' ממנין שאין מקבל טומאה:
ט **הג"ה** צ"ה מה מביעו. וא"ת אמאי
לא כילי להו צבדי הדמי
הגיע להר או לגדר וצבדו ו"ל משי
סיפא דתני שמעתי שמקדיין צהריים
לכן מני הר צבדי עצמו א"ע דקידור
וגדר שוין לגמרי והר חלוק קלמ
מהן הוא נימא:

ובבבב צ"ה יצא חוץ לתחום.
רש"י פירש צלשון ראשון
ש"ס היה רחבו של גיא כנגד העיר
ויאל חוץ לתחום והולך להבליעו של
כנגד העיר לא ימדוד וילך חוץ לתחום
עד כנגד תחלת שפת הגיא כנגד
העיר וממנין אמות שאלא יחזור ויכנס
לחוץ הגיא ויציין שלא יאמרו מידת
תחומין צאה לכאן כדמפרש בגמ' (לקמן):
ואין נראה דצבלו הכי אי אפשר למדוד
בעיני זה ש"ס יחזור לחוץ גיא ויציין
במקום שכלות ממנין אמות שאלא הרי
הוא חוץ ממנין אמות שאלא אמות
שיאלא היו צמישור ואותן אמות שנכנסו
לחוץ הגיא הן צשיפוע ו' ואי אפשר לומר
שימנין חזל צביא משפתו אל שפתו
וכנגד אמות שיאלא ימדוד לה אצל
ויסיס שם חוט המשקולת דהא חוץ
דגיא' רחב יותר מני' אמה אמתו
חכמים שאין חזל מועיל שם דהא
אפילו ע"י כלונסין אין מועיל לתמות
עליהם חזל של ג' אמה מזה לזה
אלא ילך למקום שיכוין ויבליע או
יפיר: **וא"כ** אין יב"ד צ"ה יצא חוץ
לחוץ הגיא א"כ יאלא חוץ לתחום או
שהיה גיא מעוקם כדקמי צבציימא
בגמ' ע"כ: **וא"כ** היה גיא מעוקם.
פ"י הקוטרכס צלשון ראשון שהיה
מדרונו משופע ונוח להלך מקדריין
לחבליהו חתח החבל כיון
כך שמעתי וקשה לי צה ולא פירש
מן קשה ליה ליה וואמר ר"י דקשה
ליה משום דצמסון קאמר עלה לא

שנו כלומר דמקדיין צביא מעוקם אללא שאין חוט המשקולת יורד
כנגדו אצל אס חוט המשקולת יורד כנגדו מודדו מדידה יפה פירוש
מדלג כל השיפוע ואינו מודד אללא המישור שבתוך הגיא וא"כ הא
דקמי צבציימו היכי משכחת לה כל זמן שאין חוט המשקולת יורד
כנגדו צמתי הוה מעוקם ומקדרי ואלו מעוקם ופי' החוט יורד
כנגדו אין צריך להבליעו אללא מודדו מדידה יפה ומדלג כל השיפוע
ומינה לפי' זה מצינו למימר דלא שנו לא קאי אגיא מעוקם דמקדרי
כדפ"ה אללא ה"פ ל"ש דמבליעו או היכא דאינו יכול להבליעו
דמקדריין אללא שאין החוט יורד כנגדו וא"ע דאוקימנא דמבליעו
היכא דניחא תשמישתא צביא מעוקם דניחא תשמישתא טפי
מקדריין ו' ומינה דמקמי צמוספתא א"כ היה גיא מעוקם ואינו יכול
להבליעו ד' כלל שני של א"כ שהגיא ממשקולת א"כ צבי
העיר ואס יבליע מנד אחד יכול לטעות שצריך להיות נופה והולך כמה פעמים: **א"כ** אומרים יקוב את הכותל. פירוש שיעמיד
כלונסות ארוכין מכאן ומכאן וימתח החבל מזה לזה להבליעו אללא הקילו חכמים לסמוך על אמירה עצלמא ואומדו
צבלו והולך לו כדמוקי לה צדלא ניחא תשמישתא וטורה עלולת על גציו ומינה אס זקוף ויתר מדלי עד שחוט יורד
כנגדו אפילו אמירה' אין צריך ומדלג כל שיפוע הכותל' כדלמר שמואל צמסון גצי גיא' ודוקא גצי כותל ורר הקילו היכא דלא
ניחא תשמישו דלומדין משום דצריך לעלות על גציו כשרואה להבליעו ע"כ דלמא' טובא' אצל גצי גיא (מעוקם) לעולם צלשון
אף על גב דלא ניחא תשמישתא כל זמן שאין החוט יורד כנגדו כדלמר שמואל משום דאין טורה להבליעו כולי האי':

נמתח ונשכר, ולא יותר שהוא נקמט מפסיד. הגורם בשמועה זו ובידו חבל מדה, הוא הכתוב בספר זכריה, אבל
ובי [תנא] קנה המידה בחזקאל הוא. והגורם נכונה והכתוב ופחיל פשוטים בידי וקנה המדה הוא עומד שבע,
בחזקאל. חבל של אשפקמא. שני מי שאומר גז' א. הגר, ודוקא דהר נבארי וז"ל. פ"י מקדריין. חותבין כדריסין
איהו עור לבוב כל שקדוע כנגד הלב צ' וקדור כמין אורבה, ועיקרו מוגדיין מלשון גודו אילנא. הואו למרעי. פי' הקנה
למדו בו מידת השער. תני רב יוסף ג' חבליים [תן]. שני מגג לקשור בו את הפרה כדכתיב בחבל של מגג בו. והוא
חלקי. של צגריים לטוטה, ותנו ואחר כך מביא חבל של צמיר וקושרו למעלה מדריה. חבל של שפתן כדכתיב לתחום.
מתני' היה מודד והגיע לגי' או לגדר וכו'. תנינא הוא דתנו רבנן היה מודד והגיע מרידה לגי', אם יכול להבליעו
חבל של חמשים אמה מבליעו, כלומר מעביר החבל על גביו, ואם לאו הולך למקום שפחה הגיא צו ומבליעו שם
לוי. ואי ניחא תשמישתא מן [ד] מרידה יפה. אמר רב יהודה אמר שמואל לא שנו שאין חוט המשקולת יורד כנגדו.

ובצד שלא יאל חוץ לתחום. ש"ס היה רחבו של גיא כנגד העיר
יואל חוץ לתחום וזה הלך והבליעו של כנגד העיר ומודד משפתו
ולהלן לא ימדוד אללא עד כדי השלמת התחומין ונופה כנגד מקום
שמדדו כלה כנגד העיר בתוך הגיא ויציין סימני התחום אצל לא ימדוד

וילך חוץ לתחום עד כנגד מקום
תחלת שפת הגיא כנגד העיר
לדע כמה אמות יאל וכמנין אמת
אמות יחזור ויכנס לחוץ הגיא ויציין
משום גזירה שהרואה אותו מודד
הולך שם יאמר שמידת התחומין
ע"כ. ל"ה שללא יאל חוץ לתחום אס
היה ארוך ורשאי ואלאין חוץ לתחומי
העיר ואלא יכול להבליעו חזבל כנגד
התחומין מפני רחבו ויכול להבליעו
שלא כנגד התחומין לא יאל להבליעו
שם גזירה שמה יאמרו מדת תחומין
של צדי העיר צאה לכאן: צו א"ר
דוספאי צ"י ינאי. צו מוטעי ערי
מקלט ועולה ומפנה דלחין מקדריין.
צ"ה כדמפרש בגמ' ע"כ: מקדריין.
נוקדיין. רואין כאלו נוקדיין אמת
ומודדיין דרך הקצב למעט מדת
מדונו כדלמר בגמ' [שם] שמודדיין אמתו
חזבל של ד"ה והתחומין מינה את
החזבל כנגד צלו והעליין כנגד
מרגלותיו ומתמעט מדונו של כל ד"ה
חצי קומת אדם: צ"ב מפני שמרבה.
כשהחזבל קצר יכול לנמתחו ומאריך
המדה והמורה אמרה חזבל של
ג' אמה ימדוד: מפני שמתמעט.
שכבדו מכפילו ומתקצר צלמנעומו:
נצרה. סיב שגדל ומתגלגל כסיב
הדקל כעין וודיל"א של פנים: וצידו
חזל מדה. צמסן של יחזקאל: וציד
האיך קנה המדה. צמסן של
יחזקאל: צדסרעי. למדוד רוחב
השערים: מגג. יונ"ק צלע"ו. לפי
שאינה מקבלת טומאה שיהו כל

מעשה פרה צטהרה: נלריס. ערבה
קלופה. ל"ה צורי דקל והוא סיב. הך
דרב יוסף פליג אדרב אסי: הולך
למקום כו'. כדפירשנו לעיל: ואס
היה גיא מעוקם. שהיה מדרונו משופע
ונוח להילוך מקדרי ועולה כדפירשמי'
תחומן כנגד צלו כו' כך שמעתי
וקשה לי צה לקמן. ובתוספתא [פ"ד ר"צ]
ה"ו ואס היה גיא מעוקם ואינו יכול
להבליעו מקדרי וכו' ור"ק אס היה
גיא מתעקם והולך וטובצ את העיר
וכשהוא מודד תחום מערב אינו יכול
להבליעו חזבל של ג' אמה צרוח מערבית עד שהוא מתעקם
צלפון הוא מתחיל לשוות אותה הצלעה אינה מועלת למידת תחום
מערב ומקדרי ועולה: צדינא ששמיסי. נוח להילוך קלמ כיון
מתלקט עשרה מתוך ארבע עשרה מצבליעו א"כ יכול ואלא
לחו מקדרי: צבא. צומלץ יומר קמתי דכיון דלא חיו להילוך
אין גובה שיפוע עולה למידת התחום: לא שנו. דמקדרי אללא
דניחא תשמישתא שמעוקם כל כך שאין חוט המשקולת יורד כנגדו
שכשמניח חוט המשקולת צגריים אללא שפתו והיא יורדת לעומקו מנקפת
בשיפועו ומעכבת המדרון מליד כנגדו אללא מרחיקו מלמטה. כנגדו
משמע מכוון ולקמן ע"כ מפרש דעד ד' אמות קרי ליה יורד כנגדו
שירחיק משפתו את המשקולת לקרקעיתו ד"ה כמנגד שפתו העליונה:

אלא
העיר ואס יבליע מנד אחד יכול לטעות שצריך להיות נופה והולך כמה פעמים: **א"כ** אומרים יקוב את הכותל. פירוש שיעמיד
כלונסות ארוכין מכאן ומכאן וימתח החבל מזה לזה להבליעו אללא הקילו חכמים לסמוך על אמירה עצלמא ואומדו
צבלו והולך לו כדמוקי לה צדלא ניחא תשמישתא וטורה עלולת על גציו ומינה אס זקוף ויתר מדלי עד שחוט יורד
כנגדו אפילו אמירה' אין צריך ומדלג כל שיפוע הכותל' כדלמר שמואל צמסון גצי גיא' ודוקא גצי כותל ורר הקילו היכא דלא
ניחא תשמישו דלומדין משום דצריך לעלות על גציו כשרואה להבליעו ע"כ דלמא' טובא' אצל גצי גיא (מעוקם) לעולם צלשון
אף על גב דלא ניחא תשמישתא כל זמן שאין החוט יורד כנגדו כדלמר שמואל משום דאין טורה להבליעו כולי האי':

אם אינו יכול
להבליעו. חזבל של
חמשים אמה (דע"ל דה).
שמעתי שמקדריין
הבריים. לא מלמעי חזבל
ארוך יותר מני' חזבל
מודדין אללא חזבל של ג'
אמה, ולא מודד לו מדרונו כמות שהוא חזבל של חמשים בקרקע חלקה, דליכא חומרא טפי, אללא מודדו צתלס קטנים של
ארבע אמות ואחיון בו צ' בני אדם צ"י רשאי החבל, התחומן נותן רשע החבל כנגד צלו והעליין כנגד מרגלותיו, ומתמכדין ככל
ארבע אמות ששעור חצי קומת אדם, ולשון מקדריין כמו נוקדיין, דמשום מדת הכר כאלו הוא נקוב צמקום מעט רגל העליין
ומללא צלו צמקום צרגליו עומדות עשוי, וכשתנו החבל עשוי כנגד מרגלותיו הוה ליה כאלו נותן אמתו כנגד צלו בקרקע
חלקה כדכ"ל כל המודדין (שם) מקדריין. עיין נקב וחקר (פ"ד ג.). ליטול חמשיים. שאלו ימר על רחמו, ולסבב חמשיים.
הנעמתי דהוה ליה שבעים אמות ו' טפחים מרובעין (ע"ל ב. ג.) ע"ש באר"ה. חבל המצרי. עשוי מנזיר דקל, מטיב הגדל
סביב הדקל וכיון עליו (שם טו.). וקושרו למעלה מדריה. כדי שלא ישמטו צגריים לאין (שם).

מוסף רש"י

אם אינו יכול
להבליעו. חזבל של
חמשים אמה (דע"ל דה).
שמעתי שמקדריין
הבריים. לא מלמעי חזבל
ארוך יותר מני' חזבל
מודדין אללא חזבל של ג'
אמה, ולא מודד לו מדרונו כמות שהוא חזבל של חמשים בקרקע חלקה, דליכא חומרא טפי, אללא מודדו צתלס קטנים של
ארבע אמות ואחיון בו צ' בני אדם צ"י רשאי החבל, התחומן נותן רשע החבל כנגד צלו והעליין כנגד מרגלותיו, ומתמכדין ככל
ארבע אמות ששעור חצי קומת אדם, ולשון מקדריין כמו נוקדיין, דמשום מדת הכר כאלו הוא נקוב צמקום מעט רגל העליין
ומללא צלו צמקום צרגליו עומדות עשוי, וכשתנו החבל עשוי כנגד מרגלותיו הוה ליה כאלו נותן אמתו כנגד צלו בקרקע
חלקה כדכ"ל כל המודדין (שם) מקדריין. עיין נקב וחקר (פ"ד ג.). ליטול חמשיים. שאלו ימר על רחמו, ולסבב חמשיים.
הנעמתי דהוה ליה שבעים אמות ו' טפחים מרובעין (ע"ל ב. ג.) ע"ש באר"ה. חבל המצרי. עשוי מנזיר דקל, מטיב הגדל
סביב הדקל וכיון עליו (שם טו.). וקושרו למעלה מדריה. כדי שלא ישמטו צגריים לאין (שם).

(ח) מתיבת פ"י מקדריין עד מיתת גורו אללא ש"ך לטטה אחר מיתת מקדריין ויוד. צ. עיין בערוך ע"ק דף ט.

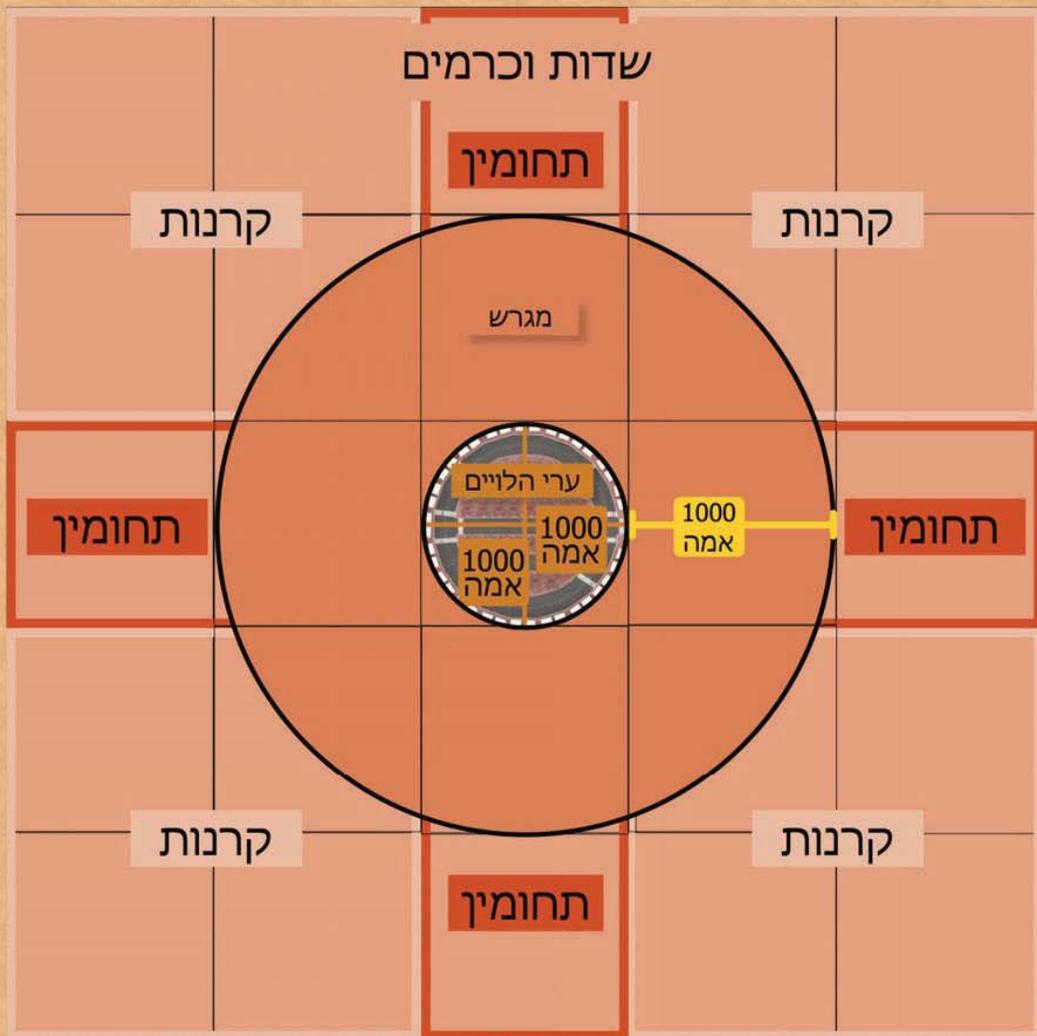
עירובין דף נ"ו ע"ב | דף נ"ז ע"א

משכחת לה נמי במתא דהויא אלפא באלפא, תחומין כמה הווי תמניא, קרנות כמה הוי שיתסר, דל ארבע דתחומין וארבע דקרנות כמה הוי תמניא

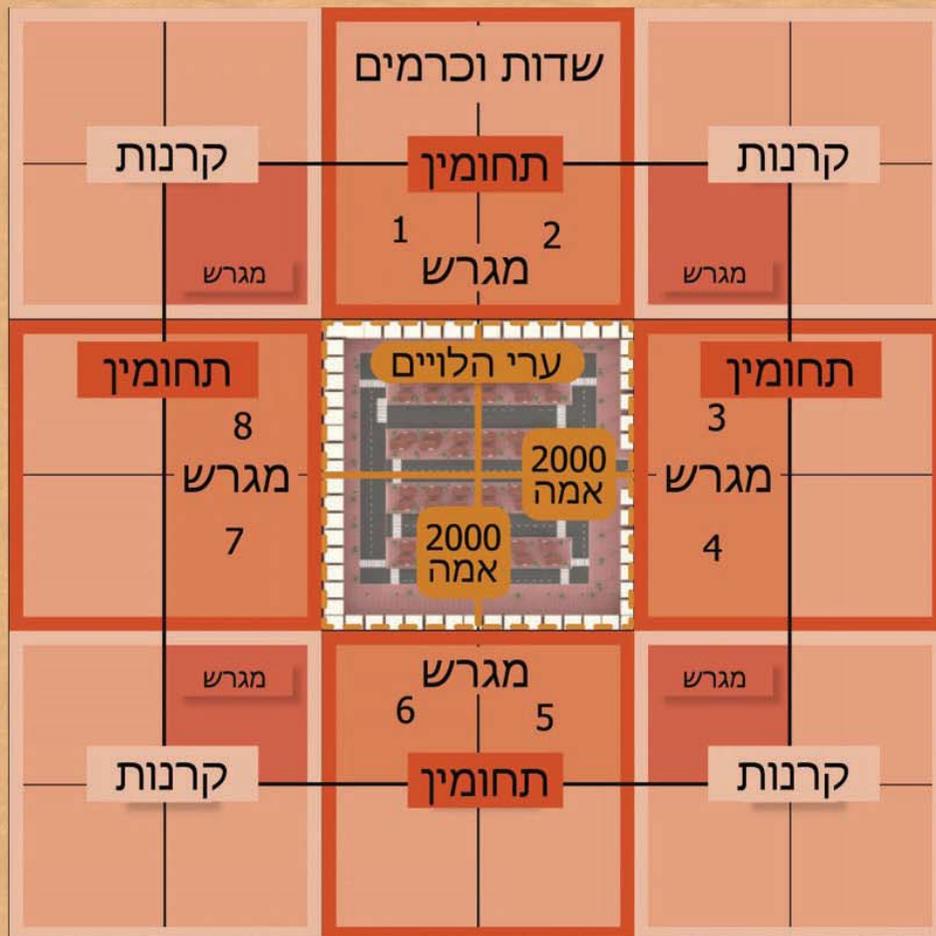
עירובין דף נ"ז ע"א

מי סברת בריבועא קאמר בעיגולא קאמר

עירובין דף נ"ז ע"א

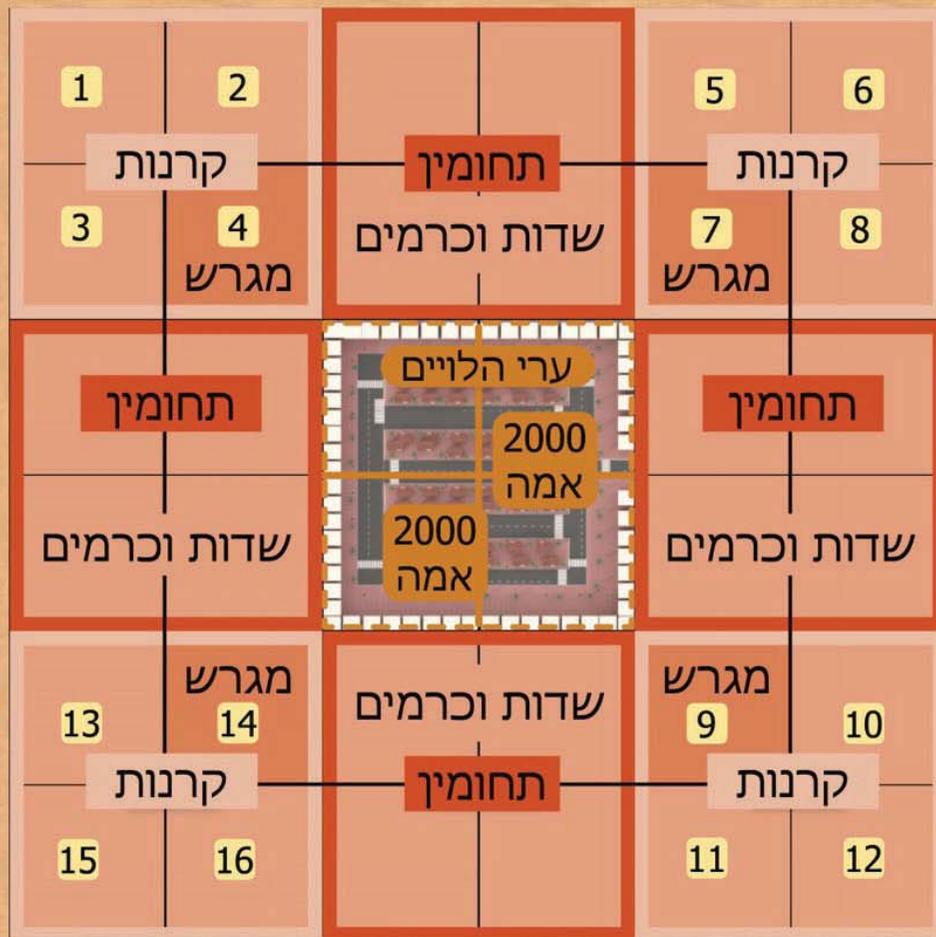

"רבינא אמר מאי רביע רביע דתחומין"

לשיטת רש"י שגם הקרנות בכלל המגרש רק שאינם בחשבון רביע

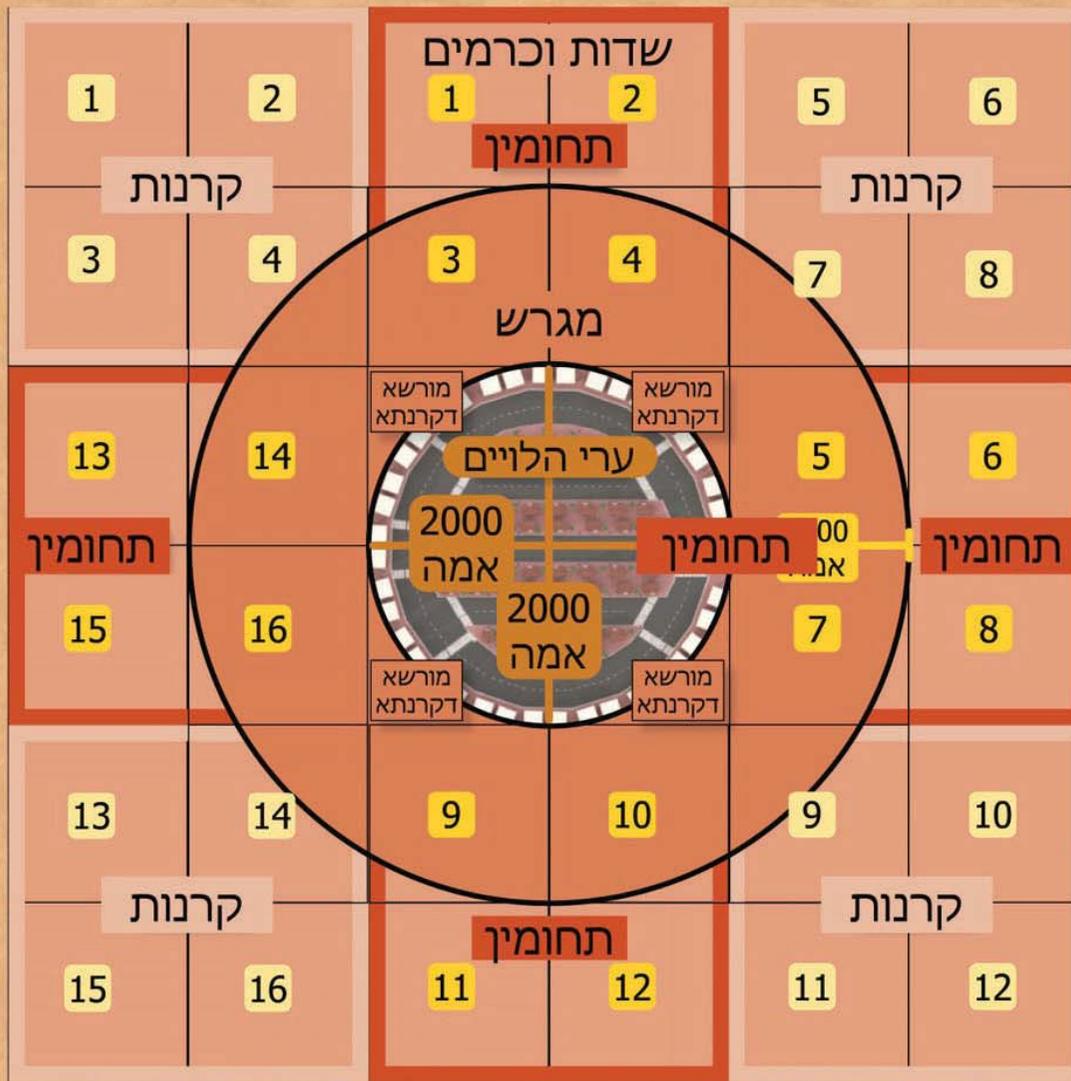
עירובין דף נ"ז ע"א

”רב אשי אמר מאי רביע רביע דקרנות”
לפירוש שני ברש"י זלפי' תוס'

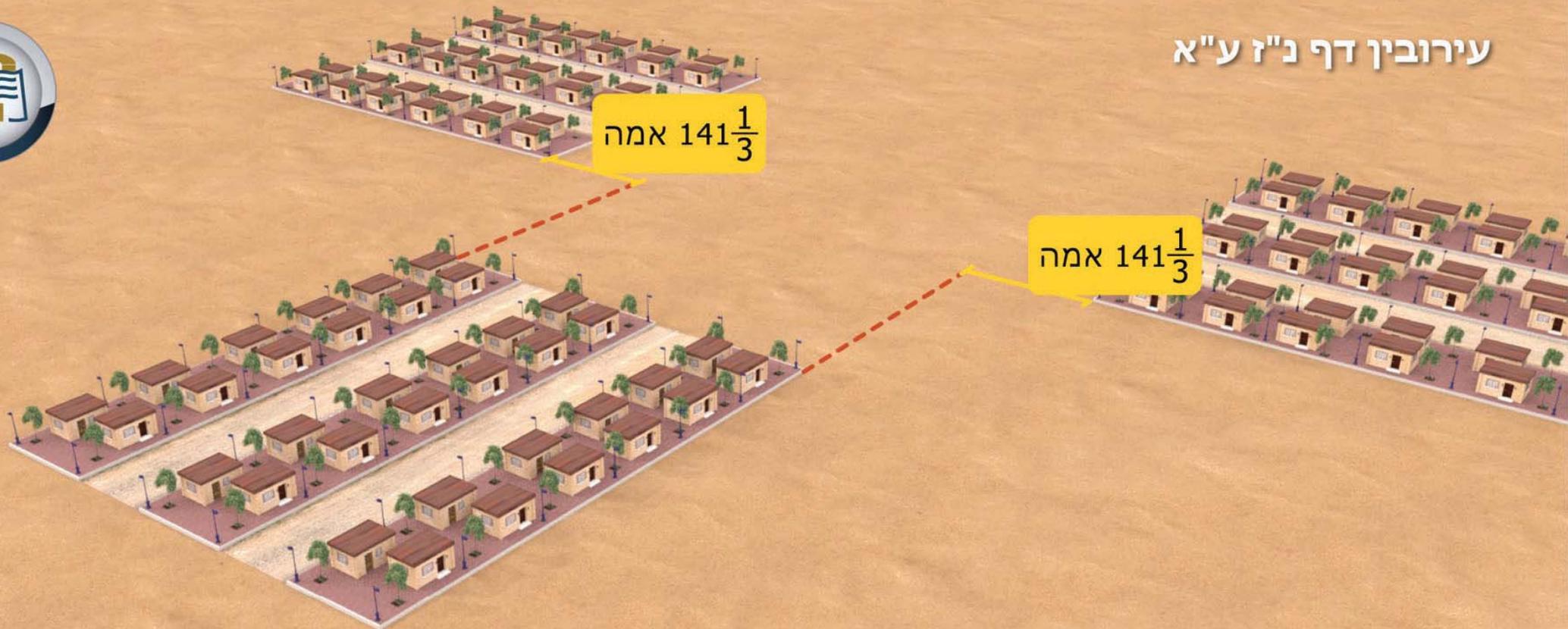
עירובין דף נ"ז ע"א

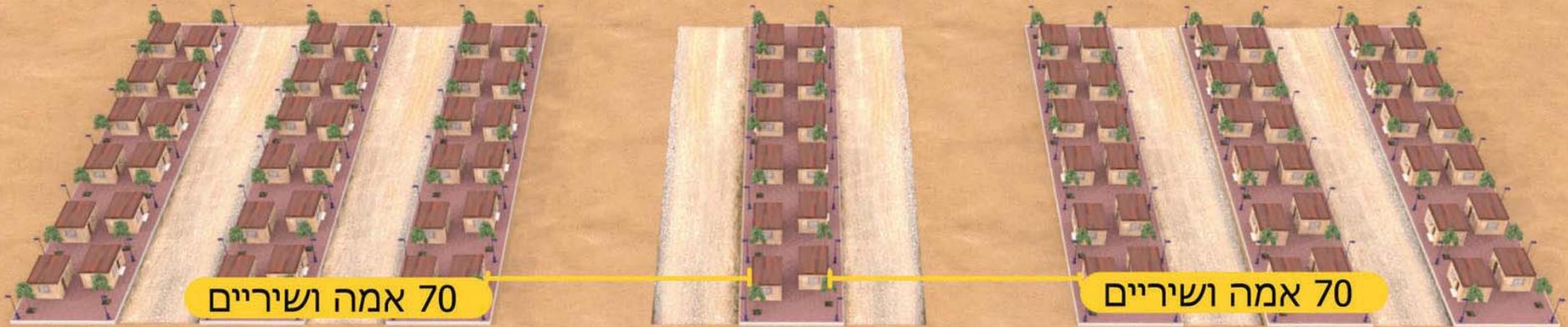
זהא איכא מורשא דקרנתא

עירובין דף נ"ז ע"א

"זכנ ג' כפרים המשולשין אם יש בין שנים חיצונים מאה וארבעים ואחת ושליש"
למסקנת הגמ' לשיטת רב הונא

70 אמה ושיריים

70 אמה ושיריים

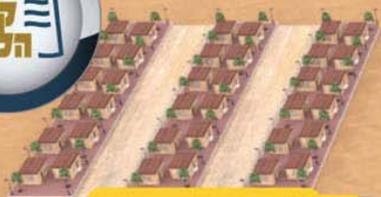
תנן וכן שלשה כפרים המשולשין אם יש בין שנים החיצונים קמ"א אמה ושליש עושה אמצעי
את שלשתן להיות אחד טעמא דאיכא אמצעי הא ליכא אמצעי לא

עירובין דף נ"ז ע"ב

שו"ע סי' שצ"ח סעי' ה'

4000 אמה

$141\frac{1}{3}$ אמה

$141\frac{1}{3}$ אמה

2000 אמה

רזאין כל שאילוז מטיל האמצעי ביניהן ויהיו משולשין זכו' כמה יהא בין חיצון לאמצעי אלפים
אמה זכו' כמה יהא בין חיצון לחיצון זכו' ואפילו ד' אלפים אמה

עיובין דף נ"ז ע"ב

50 אמה

50 אמה

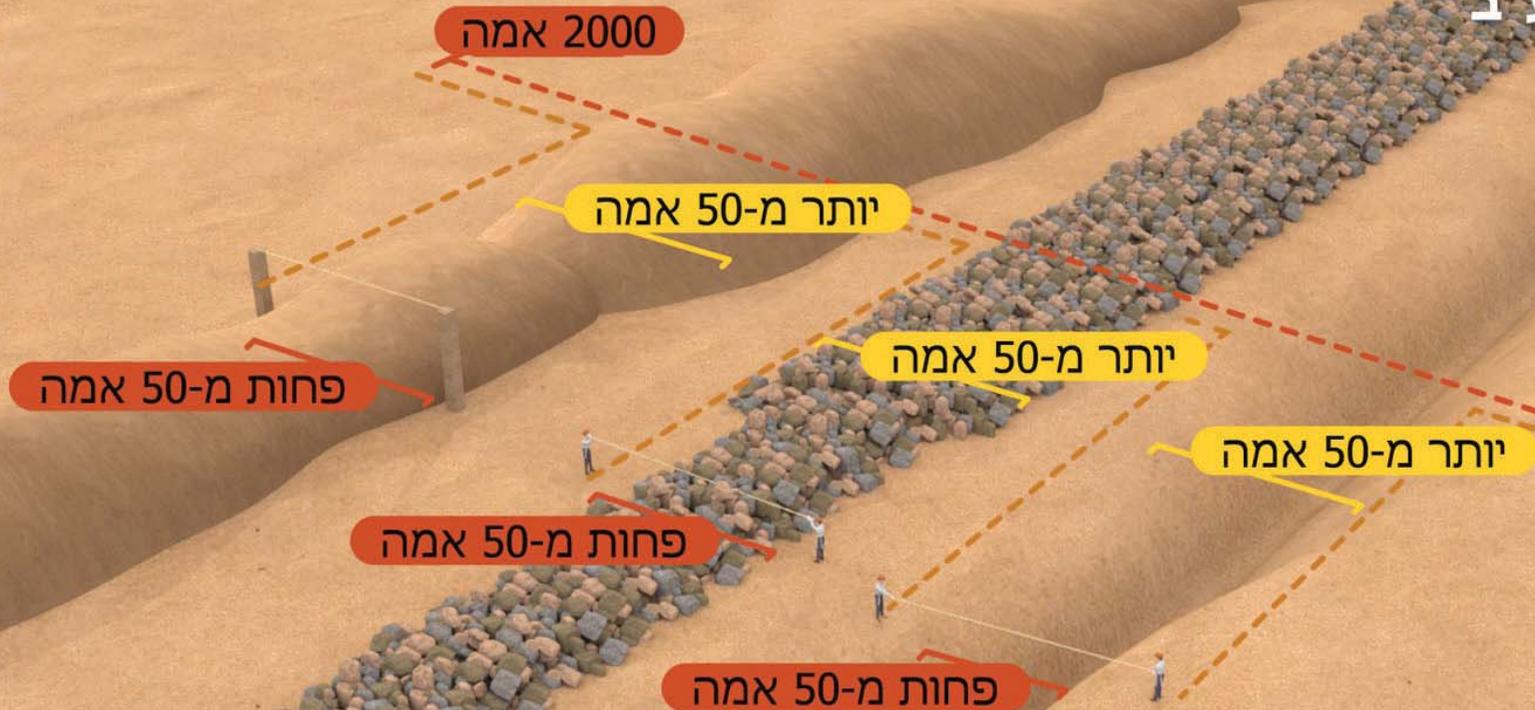

50 אמה

היה מזודד זהגיע לגיא או לגדר מבליעו זכו' הגיע להר מבליעו

עירובין דף נ"ז ע"ב

היה מזודד והגיע לגיא או לגדר זכו' וחוזר למידתו זכו' להר זכו' וחוזר למידתו